

W numerze:

I. Wydarzenia w Krajowej Sieci GP

Grupy Partnerskie

1. Odbyło się spotkanie zespołu ds. szkoleń animatorów partycypacji społecznej - str. 2
2. Fundacja Fundusz Partnerstwa nowym członkiem wspierającym Krajowej Sieci Grup Partnerskich - str. 2
3. Podsumowanie II szkolenia dla edukatorów partycypacji społecznej - str. 2
4. Polecamy nową publikację Fundacji Partnerstwo dla Środowiska „Studium przypadku - poradnik” - str. 3

II. Wydarzenia w Grupach Partnerskich

II Gala Marki Lokalnej Gniazda Warmińskiego - str. 4

Projekt Stowarzyszenia „Nasze Gady” laureatem konkursu TVP „Dobre praktyki” - str. 4

Niezwykli Dolnoślązacy w Krainie Łęgów Odrzańskich - str. 5

Szkolenie liderów w Krainie Łęgów Odrzańskich - str. 6

Partycypacja społeczna w Grupie Partnerskiej „Porozumienie Wzgórz Dalkowskich” - str. 6

Udane projekty „Porozumienia Wzgórz Dalkowskich” - str. 7

Staropolski Wieczór Wróżb - str. 7

Dzieciaki z Leszczawy Dolnej z wizytą w Fundacji Bieszczadzkiej - str. 8

Fundacja Bieszczadzka i bieszczadzkie ekomuzea w Hiszpanii—wizyta studialna - str. 9

Projekt „Bibułkalia” w Bóbrce - str. 9

Gospodarstwo turystyczne z Pogórza Kaczawskiego najlepsze na Dolnym Śląsku - str. 10

Spotkanie przedstawicieli punktów ekomuzealnych Wrzosowej Krainy - str. 11

Festiwal Krajoznawczo-Turystyczny Tour Region 2010 - str. 11

V Jubileuszowa Inwazja Aniołów - str. 12

Zakończyliśmy cykl warsztatów pt. Mała Akademia Lidera - str. 13

Od pomysłu do projektu... teraz czas na realizację - str. 13

Wernisaż w ramach małego projektu MZS pt. Promocja Lokalnej Twórczości Pałuckiej - str. 14

Sekretariat Krajowej Sieci Grup Partnerskich:

Fundacja Partnerstwo dla Środowiska
Ul. Św. Krzyża 5/6, 31-028 Kraków
Tel. 012 430 24 65
www.fpds.pl
www.grupypartnerskie.pl

Kontakt:

Barbara Kazior
Koordynator Grup Partnerskich
Email: barbara.kazior@fpds.pl

Anna Jarzębska
Specjalista ds. Grup Partnerskich
Email: anna.jarzewska@fpds.pl

Ewa Trojan
Email: ewa.trojan@fpds.pl

I. Wydarzenia w Krajowej Sieci Grup Partnerskich

1. ODBYŁO SIĘ SPOTKANIE ZESPOŁU DS. SZKOLEŃ DLA ANIMATORÓW PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ (WARSZAWA, 15-16 LISTOPADA 2010)

W dniach 15-16 listopada b.r. w Centrum Konferencyjno-Kongresowym w Warszawie odbyło się **spotkanie zespołu ds. szkolenia animatorów partycypacji społecznej** w ramach projektu systemowego „Decydujemy razem”. Spotkanie miało na celu przygotowanie szkoleń dla urzędników z gmin i powiatów, którzy będą koordynować na swoim terenie partycypacyjne tworzenie lokalnych programów w zakresie przedsiębiorczości, zrównoważonego rozwoju, rynku pracy lub integracji społecznej. Szkolenia ruszają w lutym 2011 roku.

W ramach projektu „Decydujemy razem” wyszkoleni zostaną animatorzy działający w ośmiu

subregionach (z czego cztery to Grupy Partnerskie: Naszyjnik Północy, Porozumienie Wzgórz Dalkowskich, Krzemieny Krąg i Cud nad Wisłą) lub w pojedynczych gminach. W czasie spotkania ustalono zakres szkoleń dla animatorów. Będzie to piętnastodniowy cykl, w czasie którego animatorzy nabędą umiejętności diagnozy środowiska lokalnego, partycypacyjnego planowania, prowadzenia procesu społecznego oraz poznają narzędzia partycypacji społecznej. W sumie w ramach projektu „Decydujemy razem” wsparciem szkoleniowo-doradczym objętych zostanie 108 gmin i powiatów w całej Polsce. Organizatorem wszystkich szkoleń w ramach projektu jest Fundacja Partnerstwo dla Środowiska.

2. FUNDACJA FUNDUSZ PARTNERSTWA NOWYM CZŁONKIEM WSPIERAJĄCYM KRAJOWEJ SIECI GRUP PARTNERSKICH

Miło nam poinformować, że w wyniku głosowania Rady KSGP, Fundacja Fundusz Partnerstwa (www.ffp.org.pl) uzyskała status członka wspierającego Krajową Sieć Grup Partnerskich. Dotychczas taki status miały Fundacja Partnerstwo dla Środowiska oraz Fundacja Ekologiczna "Zielona Akcja" z Legnicy. W głosowaniu wzięto udział 11 spośród 17 uprawnionych Grup Partnerskich, z czego 9 GP zagłosowało "ZA", a 2 wstrzymały się od głosu. Gratulujemy i mamy nadzieję, że Fundusz Partnerstwa będzie odtąd brał czynny udział w pracach KSGP i aktywnie wspierał Sieć!

3. PODSUMOWANIE II SZKOLENIA DLA EDUKATORÓW PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ (KRAKÓW, 25-27 LISTOPADA, 2010)

W dniach 25-27 listopada b.r. w Krakowie odbyło się **II szkolenie dla edukatorów partycypacji społecznej w ramach projektu „Decydujemy razem”**. Najważniejsze zagadnienia, które były tematem szkolenia to zmiana w społeczności lokalnej, analiza sytuacji lokalnej oraz metody roz-

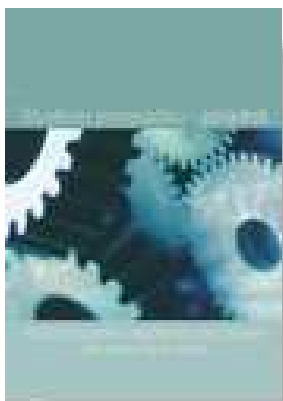
wiązywania konfliktów i angażowania ludzi. Szkolenie poprowadzili Cezary Ulasiński z Centrum Doradztwa Strategicznego oraz Sylwia Borowczyk ze Stowarzyszenia Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL.

Pierwszym zadaniem uczestników było przygotowanie analizy interesariuszy związanych z problemem w wybranej przez nich społeczności lokalnej. Kolejnym etapem była próba prawidłowego zdefiniowania problemu przy wykorzystaniu narzędzia „rozmowa z problemem” Freda Fishera. Zadając odpowiednie pytania, na przykład „dlaczego to jest problem”, „czyj to jest problem”, „od jak dawna istnieje” można przeddefiniować sytuację, którą musimy rozwiązać lub dotrzeć do jej sedna, które często jest gdzieś indziej, niż zakładaliśmy na początku.

Drugiego dnia szkolenia uczestnicy w dalszym ciągu pracowali na przykładach problemów lokalnych. Podzieleni na grupy, opracowali czynniki sprzyjające lub hamujące zmianę. Druga część dnia poświęcona była przyczynom konfliktów, narzędziom partycypacji oraz sposobom motywowania. Trzeciego dnia głównym tematem były strategie mobilizowania ludzi do działania. Są trzy takie strategie: konfrontacyjna, edukacyjna oraz polegająca na współpracy. Podzieleni na trzy grupy, uczestnicy mieli za zadanie przygotować własne, przykładowe strategie i zaprezentować je na forum.

4. POLECAMY NOWĄ PUBLIKACJĘ FUNDACJI PARTNERSTWO DLA ŚRODOWISKA - "STUDIUM PRZYPADKU - PORADNIK"

Studium przypadku kojarzy się najczęściej z nudnym opracowaniem napisanym językiem akademickim, niezrozumiałym i bezużytecznym dla zwykłych odbiorców. Autorki poradnika „Studia przypadku współpracy partnerskiej jako instrument zmian” potrafią przekonać, że absolutnie nie musi tak być! Studium przypadku według autorek jest cennym i przystępnym narzędziem – katalizatorem ważnych zmian i refleksji dla osób działających w partnerstwie oraz materiałem informacyjnym i promocyjnym, który pozwala promować współpracę partnerską wśród jak najszerszego grona odbiorców. Jak pisać, by dotrzeć do odbiorcy, jak przygotować się do tworzenia studium, jak zbierać i analizować informacje, jak dotrzeć do osób mających informacje, których szukamy, jakim językiem rozmawiać z badaną przez nas grupą? Poza radami autorek, poradnik pełen jest cytatów międzynarodowych ekspertów, doświadczonych w opracowywaniu studiów przypadku.

Podpowiedzą oni, co zrobić, gdy w czasie badań otrzymujemy sprzeczne informacje, jak stworzyć ciekawe studium, które nie trafi na półkę, lecz zainteresuje decydentów, jak sprawić, by nasze studium było wspaniałą lekcją, jak zdobyć zaufanie naszych respondentów.

Poradnik jest częścią wydawanej przez Fundację Partnerstwo dla Środowiska serii „**Biblioteka Partnerstwa**”, która stanowi kanon wiedzy na temat różnych aspektów budowania partnerstwa

trójsektorowego. Tworzy też, w połączeniu z wiedzą i doświadczeniem samej Fundacji Partnerstwo dla Środowiska i Krajowej Sieci Grup Partnerskich, podstawę kształcenia praktyków w ramach Akademii Partnerstwa (www.akademiapartnerstwa.pl).

Wszystkie publikacje można pobrać bezpłatnie na stronie: www.grupypartnerskie.pl w dziale Publikacje.

II. Wydarzenia w Grupach Partnerskich

II GALA MARKI LOKALNEJ GNIAZDA WARMIŃSKIEGO (TUŁAWKI, 27 LISTOPADA 2010)

27 listopada 2010 w szkole w Tuławkach miała miejsce **II Gala Marki Lokalnej Grupy Partnerskiej Gniazdo Warmińskie**. Wzięło w niej udział ponad 70 wystawców z obszaru działania Grupy, tj. jedenastu gmin województwa warmińsko-mazurskiego. Zaprezentowali oni produkty i wyroby **w kategoriach produkt spożywczy i rękodzieło oraz wydarzenia kulturowe**. W skład Kapituły nadającej Markę Lokalną weszły osoby reprezentujące takie dziedziny naukowe jak: historia, biologia i ochrona środowiska, technologia żywienia, a także: artysta, animator kultury i przedstawiciel mediów. Ocenie poddawano sposób wytwarzania produktów, odniesienie do tradycji, pochodzenie uży-

tych materiałów, związek z dziedzictwem kulturowym i historią miejsca, z którego się wywodzą.

Zaprezentowane wyroby rękodzielnicze cieszyły oko, a spożywcze pieściły podniebienie. Wiele emocji wzbudziło przedstawienie „Warmińskich Straszydeł” w wykonaniu Węgojskiego Stowarzyszenia na Rzecz Edukacji Lokalnej - CEL.

Ogółem kapituła wydała 105 certyfikatów Marki Lokalnej. Wśród nich szczególnie wyróżniono: **w kategorii produkt spożywczy:** wędliny p. Janusza Masłowskiego, nalewki p. Marka Skupieńskiego, Hubertusa p. Rity Kostki i ciasto marchewkowe p. Janiny Strzeleckiej. **W kategorii rękodzieło:** rzeźbę p. Zdzisława Roberta Cieślakiewicza, warmyszy i czepce p. Krystyny Tarnackiej, wyroby z filcu i krywulki p. Doroty Herbaczonek, ikony p. Aleksandra Jasiukiewicza oraz wczesnośredniowieczny strój codzienny p. Grzegorza Peptowskiego.

PROJEKT STOWARZYSZENIA „NASZE GADY” (GRUPA PARTNERSKA „GNIAZDO WARMIŃSKIE”) LAUREATEM KONKURSU TVP DOBRE PRAKTYKI!

Z wielką radością informujemy, że projekt Stowarzyszenia "Nasze Gady" wygrał **konkurs organizowany przez TVP Kraków "Dobre praktyki"**. Celem konkursu było wyłonienie najlepszych projektów zrealizowanych przy współfinansowaniu z Funduszy Europejskich, które przyczyniły się do podniesienia poziomu życia lokalnych społeczności. Projekt **"Marka lokalna naszą wizytówką"**

Słowarzyszenia "Nasze gady" najbardziej spodobał się internautom, którzy swoimi głosami wybrali najlepszy projekt.

Projekt miał na celu podniesienie wiedzy lokalnego społeczeństwa o najbliższym otoczeniu oraz o tym, jak tę wiedzę wykorzystać w branży turystycznej. W ramach projektu przeprowadzono szereg warsztatów: integrująco-motywacyjnych, historycznych (wyprawa z archeologiem na grodziska i wały podłużne), twórczych (bibułkarskich, ceramicznych, rzeźbiarskich, stolarskich) i kulinarnych (przetwory z „darów lasu”). Uczestnicy podnieśli umiejętności z zakresu rękodzielnictwa, zdobyli większą wiedzę o historii swego miejsca zamieszkania i kulinarnych tradycjach regionu. Utworzono miejsce do przyjmowania turystów we wsi Gady zwane Gadówką oraz wydano przewodnik turystyki archeologicznej „Mała Barcja” (500szt). W ramach promocji został wydany Katalog Produktów Lokalnych Gniazda Warmińskiego (500szt), a w nim również 6 nowych produktów lokalnych powstałych podczas trwania projektu.

Nagrodą w konkursie było przygotowanie reportażu o projekcie i wyemitowanie go w **programie TVP "Twój fundusz, twoja szansa"**. Reportaż emitowany był w regionalnych kanałach TVP w całej Polsce, można go także obejrzeć na stronie: <http://www.tvp.pl/krakow/inne/twoj-fundusz-twoja-szansa/wideo/prezentacja-laureatow-1-xii-2010/3498818>

Serdecznie gratulujemy Grupie Partnerskiej "Nasze Gady" projektu! Mamy nadzieję, że nagroda będzie doskonałą formą promocji przedsięwzięcia.

Pełny opis projektu znajduje się w zakładce **Baza projektów** na stronie: www.grupypartnerskie.pl.

NIEZWYKLI DOLNOŚLĄZACY W KRAINIE ŁĘGÓW ODRZAŃSKICH

Dolnośląska Federacja Organizacji Pozarządowych rozstrzygnęła piątą edycję konkursu „**Akcja Akacja – Niezwykła Dolnoślązaczka 2010**” oraz pierwszą w tym roku edycję konkursu „**Akcja Dąb – Niezwykły Dolnoślązak 2010**”. Zwycięstwo i wyróżnienie w kategorii Panów, przypadło osobom działającym w Krainie Łęgów Odrzańskich.

Zainteresowanie inicjatywą było bardzo duże, o czym może świadczyć fakt, że wpłynęło prawie 90 zgłoszeń. W obradach Kapituły, w której skład wchodził przedstawiciele mediów - patronów przedsięwzięcia, organizacji pozarządowych oraz Marszałka Województwa Dolnośląskiego, zostali wyłonieni laureaci i laureatki Akcji-Akacji oraz Akcji-Dąb.

Niezwykłą Dolnoślązaczką została **Pani Agnieszka Paślawska z Fundacji Wrocławskie Hospicjum dla Dzieci**, natomiast Niezwykłym Dolnoślązakiem został **Pan Marek Sadowski ze Stowarzyszenia Regionalnego „Nadodrzański Zakątek” z Wietszyc**.

Dodatkowo kapituła konkursu przyznała wyróżnienia. Wśród Pań wyróżniono: Grażynę Smolińską, Wiesławę Pohorito, Łucję Peregrym, Ewę Konczal. Natomiast wśród Panów: Kazimierza Pleśniaka, Bogdana Sztubę oraz Rafała Plezia – Prezesa Stowarzyszenia LGD „Kraina Łęgów Odrzańskich”.

BĘDĄ ZMIENIAĆ WIEŚ - SZKOLENIE LIDERÓW W KRAINIE ŁĘGÓW ODRZAŃSKICH

Wizytą seminaryjną po ekomuzeach w Krainie Łęgów Odrzańskich zakończyło się listopadowe szkolenie liderów, sołtysów, działaczy oraz osób chcących skutecznie działać w swoich społecznościach. Cykl szkoleń „**Aktywny lider – Aktywna wieś**” pozwoli na skuteczne animowanie społeczności wiejskiej do działań.

Szkolenie realizowane było z programu Leader w ramach nabywania umiejętności i aktywizacji, prowadzonej na obszarze LGD „Kraina Łęgów Odrzańskich”. Celem szkolenia było wsparcie osób aktywnych w codziennej, społecznej pracy z członkami swoich organizacji lub społeczności i ich otoczeniem, poprzez poszerzenie wiedzy oraz nabywanie doświadczeń. Miało także przygotować mieszkańców i ich organizacje do pozyskiwania środków z zewnętrznych źródeł, w tym w ramach Programu LEADER.

Podczas ostatniego dnia szkolenia uczestnicy odwiedzili miejsca na obszarze Krainy Łęgów Odrzańskich, w których organizacje pozarządowe działają już wiele lat, mając na koncie sporo osiągnięć i sukcesów. Taką możliwość pokazania skutecznej działalności w społecznościach lokalnych dają ekomuzea. Uczestnicy szkolenia mogli dowiedzieć się nie tylko o zrealizowanych projektach ale także o najczęściej napotykanym problemach w działalności społecznej.

PARTYCYPACJA SPOŁECZNA W GRUPIE PARTNERSKIEJ „POROZUMIENIE WZGÓRZ DALKOWSKICH (SZPOTAWA, 29 PAŹDZIERNIKA 2010)

W dniu 29 października 2010r. w Centrum Kształcenia i Wychowania W Wiechlicach, gminie Szprotawa odbyła się konferencja nt. „**Partycypacji społecznej Subregionu Wzgórza Dalkowskie**”, w ramach projektu „**Decydujemy razem**”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Konferencję otworzył Pan Tadeusz Walkowiak- Prezes Zarządu LGD Fundacji Porozumienie Wzgórz Dalkowskich. Podczas konferencji pani Małgorzata Nowogońska – animatorka projektu ze strony Stowarzyszenia CAL z Warszawy, zaprezentowała idee projektu, jego cele, poszczególne działania oraz założone rezultaty. Kolejną prezentację nt. „Partycypacji społecznej w ujęciu animacyjnym” przedstawił pan Marian Kachniarz – superwizor, opiekun merytoryczny subregionu Wzgórz Dalkowskich. Uczestnicy konferencji zostali zapoznani z aktualną i projektowaną Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego w ujęciu partycypacji społecznej, którą przedstawiła pani Magdalena Balak-Hryniewicz z Departamentu Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego. Na koniec Przemysław Maksymów – Wiceprezesa Zarządu Fundacji, wygłosił prezentację nt. „Projektów na rzecz zrównoważonego rozwoju w subregionie Wzgórz Dalkowskich” oraz odbyła się prezentacja doświadczeń we wdrażaniu założeń zrównoważonego rozwoju i partycypacji społecznej na przykładzie projektu pn. "Historie drzewami pisane", którą przedstawiał pan Jakub Józefczuk z Fundacji „Zielona Akcja” z Legnicy.

UDANE PROJEKTY „POROZUMIENIA WZGÓRZ DALKOWSKICH”

Fundacja „Porozumienie Wzgórz Dalkowskich” zajęła 1 i 4 miejsce na liście rankingowej projektów złożonych w konkursie otwartym Działanie 9.5 POKL - Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich. Do dofinansowania zostały rekomendowane dwa projekty:

- **”Atrakcyjni zawodowo na Wzgórzach Dalkowskich”** - celem projektu jest podniesienie poziomu kwalifikacji zawodowych oraz zdolności do zatrudnienia osób zamieszkałych na obszarze wiejskim w gminach Bytom Odrzański, Nowe Miasteczko, Kożuchów, a w szczególności aktywizacja społeczeństwa poprzez zorganizowanie kursu

operatora obrabiarek czterostronnych. Projekt skierowany jest do 12 mężczyzn z w/w obszarów, którzy chcieliby podnieść swoje kwalifikacje zawodowe.

- **”Wykwalifikowany strażak gwarantem bezpieczeństwa na Wzgórzach Dalkowskich”** - celem projektu jest organizacja i przeprowadzenie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy dla członków Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie gminy Nowe Miasteczko. Grupę docelową stanowić będzie 25 strażaków w tym 3 kobiety i 22 mężczyzn zrzeszonych w Ochotniczych Strażach Pożarnych w Gminie Nowe Miasteczko.

Kolejnym projektem realizowanym przez Fundację jest projekt pn. **„Przedszkolandia na Wzgórzach Dalkowskich”** poddziałanie 9.1.1 POKL. Punkty Przedszkolne w Miłakowie i Żukowie zostały otwarte dnia 3 listopada 2010. W chwili obecnej punkty są czynne codziennie od 7.30 do 15.30. W punktach prowadzone są zajęcia z rytmiki, gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej oraz z języka angielskiego.

DZIECIAKI Z LESZCZAWY DOLNEJ Z WIZYTĄ W FUNDACJI BIESZCZADZKIEJ (USTRZYKI DOLNE, 15 PAŹDZIERNIKA 2010)

15 października b.r. w siedzibie Fundacji Bieszczadzkiej w Ustrzykach przy ul. Rynek 14 zrobiło się gwarno i kolorowo. Odwiedziła nas grupa dzieci z przedszkola i szkoły podstawowej w Leszczawie Dolnej. Tam właśnie realizowany jest projekt, który obejmuje szereg działań dla najmłodszych, wśród nich: przygotowanie miejsca zabaw, wykonanie sprzętu nie wymagającego atestu: (ławeczek, stolików, drewnianego domku oraz piaskownicy), zakup sprzętu z atestem (zjeżdżalnia, huśtawki); przeprowadzenie działań edukacyjnych: warsztatów artystycznych, teatralnych, które będą stanowiły przygotowanie do oprawy artystycznej spotkań kulturalnych oraz zorganizowanie kiermaszu prac dzieci i rodziców ...(...) w celu pozyskania środków finansowych na potrzeby realizacji projektu.

Kolejnymi działaniami projektowymi będą: zorganizowanie wzorcowych urodzin jednego

dziecka z oddziału przedszkolnego, zorganizowanie spotkań bajkowych i czytelniczych, z którymi nauczyciele chcą wyjść poza obręb swojej miejscowości i zaprosić dzieci oraz nauczycieli z miejscowości ościennych, a także organizacja spotkań integracyjno-kulturalnych: Święta Pieczonego Ziemniaka i spotkania opłatkowego wraz z kiermaszem prac dzieci i rodziców. Podsumowaniem projektu będzie Dzień Babci i Dziadka, prezentacja zdjęć, zorganizowanie wystawy prac, omówienie projektu, wspólna zabawa i biesiadowanie.

FUNDACJA BIESZCZADZKA I BIESZCZADZKIE EKOMUZEA W HISZPANII - WIZYTA STUDIALNA (13-16 LISTOPADA 2010)

W dniach 13-16 października bieżącego roku przedstawiciele Fundacji Bieszczadzkiej w osobach Bogusława Pyzochy i Grzegorza Sitko uczestniczyli w zagranicznej wizycie studialnej do położonego w północno-zachodniej części Hiszpanii regionu Ourense, który z kolei stanowi część Euroregionu Galicja. W sumie w wyjeździe wzięło udział 6 osób, w tym dwoje przedstawicieli Polskiej Agencji Rozwoju Turystyki (PART) z Warszawy i po jednym przedstawicielu z podkarpackich gmin – Frysztak i Rakszawa.

Wizyta stanowiła jeden z końcowych etapów projektu pn. „**Ekomuzea, zintegrowane obszary**

agroturystyczne i klastry jako narzędzia rozwoju i promocji regionów atrakcyjnych historycznie, kulturowo i przyrodniczo”. Jego realizacja (IV-XII 2010 r.) jest możliwa dzięki wsparciu udzielonemu przez Islandię, Lichtenstein i Norwegię poprzez dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, a także budżetu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych Komponentu II – Ochrona środowiska i zrównoważony rozwój w obszarze tematycznym - Działania na rzecz poprawy świadomości społecznej. W realizacji tego projektu oprócz FB oraz PART uczestniczy także Hiszpański Instytut Rozwoju Ekonomicznego Ourense (INORDE), który był także gospodarzem i głównym organizatorem zagranicznej wizyty studialnej. Kluczowym celem tego wyjazdu było przekazanie jego polskim uczestnikom hiszpańskich doświadczeń z ostatnich 20 lat związanych z partnerską współpracą podmiotów na rzecz zrównoważonego rozwoju prowincji Ourense z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych i kulturowych tego obszaru. W związku z tym w programie wyjazdu znalazły się m.in.: zwiedzanie zabytkowych klasztorów i dworców kolejowych zaadaptowanych do celów turystycznych, degustacja typowych dań kuchni galicyjskiej, spotkania z gestorami bazy turystycznej oraz udział w targach Turystyki i termalizmu TERMATALIA 2010 – Expourense.

PROJEKT „BIBUŁKALIA” W BÓBRCE

Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Bóbrce zakończyło realizację projektu „**Bibułkalia**” w ramach **Działaj Lokalnie VII-2010**. Stowarzyszenie było jedną z 11 organizacji, które wygrały konkurs „Działaj Lokalnie” w tegorocznej edycji. W realizację projektu zaangażowano młodzież gimnazjalną i ponadgimnazjalną oraz osoby starsze z naszej i sąsiednich miejscowości (Solina, Myczkowce). Prowadzone były cztery rodzaje warsztatów:

- Bibułkarskie
- Filcowania wełny
- Garncarstwa
- Tradycyjnego jadła

Realizację projektu rozpoczęto od organizacji corocznej lipcowej imprezy „Bibułkalia” w **Bóbrce**, w następnych miesiącach realizowano zaplanowane warsztaty z rękodzieła. Największym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia z tradycyjnego jadła. Przerodziły się one w spotkania zarówno ludzi młodych jak i starszych (najstarsza uczestniczka miała 76 lat). Dostarczyły one młodzieży cennych informacji o życiu, sposobach gotowania i pieczenia z czasów, gdy trzeba było utrzymać się z tego, co wyprodukowano we własnym gospodarstwie domowym.

Przypomniano nazwy starych potraw codziennego obrządku domowego i sposoby spędzania wolnego czasu bez telewizora, a nawet radia. W ten sposób projekt nasz pokazał tradycję nierzadko zapomnianą i przekaz ludowy (tzw. wieczorki). Końcowym efektem warsztatów było przygotowanie wystawy i zaprezentowanie jej z okazji otwarcia świetlicy wiejskiej. Zaprezentowane na imprezie otwarcia świetlicy tradycyjne jadło cieszyło się dużym wzięciem wśród gości zaproszonych na uroczystość (około 100 osób). Ciasta, pierogi, stolniki, gołąbki z tartych ziemniaków, proziaki (oszczyпки) i kwaśnica zwana warianką cieszyły się dużym powodzeniem.

GOSPODARSTWO TURYSTYCZNE Z POGÓRZA KACZAWSKIEGO NAJLEPSZE NA DOLNYM ŚLĄSKU!

Z wielką przyjemnością informujemy, że dwa gospodarstwa agroturystyczne z Gór i Pogórza Kaczawskiego – Krainy Wygastych Wulkanów, zdobyły 1 miejsce i wyróżnienie w **konkursie na „Najlepsze gospodarstwo agroturystyczne 2010”** organizowanym przez Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu oraz Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego.

Wojewódzka komisja konkursowa przyznała **I miejsce - Państwu Ewelinie i Krzysztofowi Rozpędowskim**, którzy prowadzą **gospodarstwo agroturystyczne „Villa Greta – Magia tradycji...”** w Dobkowie. Natomiast wyróżnienie otrzymało **gospodarstwo agroturystyczne „Chata Morgana” Państwa**

Izabeli i Dariusza Chajutinów z Jastrowca.

Konkurs zorganizowany został w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2010-2011 dla województwa dolnośląskiego ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Gratulujemy zwycięzcom i życzymy dalszych sukcesów. Jesteśmy dumni z takich mieszkańców Partnerstwa i cieszymy się, że dzięki ich pracy skutecznie jest promowana nasza Kraina Wygastych Wulkanów.

SPOTKANIE PRZEDSTAWICIELI PUNKTÓW EKOMUZEALNYCH WRZOSOWEJ KRAINY (BORÓWKI, GM. GROMADKA, 15 LISTOPADA 2010)

O tym, że na naszym obszarze funkcjonuje **Ekomuzeum Wrzosowej Krainy** wie już chyba większość mieszkańców. Sporo osób zna atrakcje, które oferujemy w jego ramach. Ekomuzealnicy nie spoczywają jednak na laurach. Chcąc uatrakcyjnić swoją ofertę, ruszyli do boju. W ciągu kilku spotkań, które będą odbywać się w poszczególnych punktach ekomuzealnych, zostanie wypracowany nowy plan działań na najbliższe lata. Spotkania te odbywają się w ramach projektu pn. **Ekomuzea – dziedzictwo kulturowe w terenie. Jedność i różnorodność**. Autorem projektu współfinansowanego ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich jest **Stowarzyszenie Regionalne „Nadodrzański Zakątek” z Wietszyc**.

Pierwsze z cyklu spotkań odbyło się 15 listopada 2010 w Borówkach, w punkcie Ekomuzeum Wrzosowej Krainy – Wrzosowej Chacie. Pod czujnym okiem animatora, Tomasza Sokołowskiego, ekomuzealnicy wspólnie pracowali nad zmapowaniem zasobów Wrzosowej Krainy, wskazaniem

najciekawszych i najatrakcyjniejszych punktów istniejącego Ekomuzeum oraz tych, które w przyszłości mogą poszerzyć jego ofertę. Zanim jednak zinwentaryzowano zasoby Ekomuzeum, animator zapoznał uczestników spotkania z kryteriami, jakie trzeba będzie spełnić, aby funkcjonować w ramach ekomuzeum. Był to konieczny element, który należało przekazać, ponieważ w przyszłości Ekomuzeum Wrzosowej Krainy będzie ubiegało się o certyfikację, a to wiąże się ze spełnieniem określonych kryteriów i gwarancją świadczonych usług w jego ofercie. Przedstawienie zasad tworzenia i funkcjonowania ekomuzeum było również zasadne choćby dlatego, że w spotkaniu, oprócz właścicieli funkcjonujących już bardzo dobrze punktów ekomuzealnych, wzięły także udział nowe osoby, które mają potencjał i możliwości, a także przede wszystkim zapał do współtworzenia jeszcze doskonalszej i ciekawszej oferty Ekomuzeum Wrzosowej Krainy.

Następne spotkania przed nami. Najbliższe odbędzie się 1 grudnia br. w Domu Leśnika w Duninowie. Czas tam spędzony będzie przeznaczony na ustalenie kierunków działania, wizji i celów Ekomuzeum Wrzosowej Krainy, co w konsekwencji pozwoli na wypracowanie Planu Rozwoju w kilkuletniej perspektywie.

FESTIWAL KRAJOZNAWCZO-TURYSTYCZNY TOUR REGION 2010 JESIENNA AKADEMIA FOLKLORYSTYCZNO-ETNOGRAFICZNA (GŁOGÓW, 25 LISTOPADA 2010)

Festiwal krajoznawczo-turystyczny **TOUR - REGION 2010 Jesienna Akademia Folklorystyczno-Etnograficzna** to kolejna impreza, na którą została zaproszona Wrzosowa Kraina. Tym razem rękodzielnicy i producenci produktów lokalnych gościli w Zespole Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Głogowie. 25 listopada br. odbyła się impreza o charakterze edukacyjnym i popularnonaukowym. Jej adresatami byli uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych województwa dolnośląskiego, lubuskiego i wielkopolskiego. Celem Festiwalu było poznawanie regionów Polski, w tym ich dziedzictwa kulturowego, oraz propagowanie nowatorskiego kierunku kształcenia, jaki proponuje szkoła: technik obsługi turystycznej.

Jesienna Akademia Folklorystyczno – Etnograficzna obfitowała w ciekawe występy, prelekcje i pokazy. Można było m.in. obejrzeć niezwykle interesujący występ Zespołu Pieśni i Tańca im. M. Krechowca z Krzepiela oraz zespołu ludowego Cis Przyrodniczych Zespołu Szkół Przyrodniczych w Głogowie.

Istotne znaczenie podczas Festiwalu miała niewątpliwie prezentacja stoisk poświęconych polskim krainom geograficzno-historycznym połączona z degustacją potraw regionalnych przygotowanych przez uczniów. Na stoiskach pojawiły się więc potrawy z Wielkopolski, Małopolski, Pomorza, Kujaw, Śląska, Mazowsza, Podkarpacia, Lubelszczyzny, Polesia, Podlasia, Podkarpacia, Warmii, Mazur, Suwalszczyzny, Łużyc oraz Ziemi Lubuskiej.

Wrzosowa Kraina przygotowała dla uczestników Festiwalu warsztaty rękodzielnicze (ceramika artystyczna, układanie woreczków zapachowych, tkactwo). Ponadto osoby zainteresowane mogły nabyć kosze wiklinowe, domowe przetwory, soki, gobeliny, ceramikę, woreczki zapachowe oraz pierniki.

V JUBILEUSZOWA INWAZJA ANIOŁÓW (NAKŁO N. NOTECIA, 26 LISTOPADA 2010)

Dnia 26 listopada 2010 roku w Muzeum Ziemi Krajeńskiej w Nakle nad Notecią odbyło się uroczyste **podsumowanie V jubileuszowego konkursu plastycznego "INWAZJA ANIOŁÓW"** organizowanego pod patronatem Starosty Nakielskiego przez Towarzystwo Miłośników Kultury Ludowej "DOMAN".

Na spotkanie przybyło bardzo dużo osób z całego regionu. W anielski nastrój zebranych wprowadził zespół muzyczny w składzie: Sandra Jarońska i Emilka Wiechowska (śpiew) oraz Łukasz Nowak (muzyka). Gospodyniami spotkania były prezes i vice prezes TMKL "DOMAN" Barbara Jasińska

i Ewa Polkowska, które wręczyły nagrody laureatom oraz podziękowania licznym sponsorom.

Realizacja tego przedsięwzięcia była możliwa dzięki licznemu gronu ludzi dobrej woli oraz projektom: **"ŚWIAT PASJĄ PISANY"**- projekt współfinansowany przez Powiat Nakielski i **"SKĄD SIĘ WZIELI WSZYSCY ANIELI"** - projekt współfinansowany przez Urząd Marszałkowski w Toruniu. Pozwolił on wydać **JUBILEUSZOWY KALENDARZ**, który otrzymali laureaci V JUBILEUSZOWEJ "INWAZJI ANIOŁÓW" oraz wszyscy wspierający to przedsięwzięcie.

ZAKOŃCZYLIŚMY CYKL WARSZTATÓW PT. MAŁA AKADEMIA LIDERA

Dobiegły końca **warsztaty pn. „Mała Akademia Lidera”** przeznaczone dla młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu powiatu nakielskiego, których celem było rozwijanie umiejętności leaderskich u młodych ludzi oraz zachęcanie do podejmowania własnych inicjatyw. Warsztaty odbywały się w ramach projektu **„Sami dla Siebie – wspieranie oddolnych inicjatyw wiejskich w powiecie nakielskim”** realizowanego od czerwca br. Przez Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Krajny i Pałuk”.

W zajęciach dla „małych liderów” uczestniczyły łącznie 24 osoby. W grupie tej znaleźli się m.in. stypendyści prowadzonego przez Partnerstwo Programu **Stypendialnego „Młody Talent Krajny i Pałuk”** a także uczniowie z Gimnazjum nr 3 i 4 w Nakle nad Notecią, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Mroczy oraz przedstawiciele I Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Krzywoustego. Zajęcia pozwoliły młodym liderom poszerzyć swoją wiedzę odnośnie tego, jak promować samych siebie ale także dobrze reprezentować szkołę i działać na rzecz rozwoju własnego środowiska.

OD POMYSŁU DO PROJEKTU... TERAZ CZAS NA REALIZACJĘ!

Zakończyły się warsztaty dla liderów pod hasłem **„Od pomysłu do projektu”** realizowane w ramach **projektu „Sami dla Siebie” - wspieranie oddolnych inicjatyw wiejskich w powiecie nakielskim**. Uczestnicy (36 osób z obszaru powiatu nakielskiego) podczas zajęć zdobyli cenne informacje i umiejętności w zakresie pisania projektów, jak i identyfikacji potrzeb i problemów lokalnych. Zapoznali się także z tworzeniem matrycy logicznej, opisywaniem działań w projekcie, organizacji zespołów projektowych, określania rezultatów ich monitoringu oraz ewaluacji.

W czasie zajęć prowadzący przekazali również informacje dotyczące źródeł finansowania oraz

kwalifikowania wydatków i rozliczania projektu.

Każdy uczestnik szkolenia miał również okazję, aby wykazać się pomysłowością przy wypełnianiu fiszki projektowej. Miała ona posłużyć jako wstęp do dalszego projektowania. Podczas warsztatów uczestnicy wypracowali wiele pomysłów na działania, które z powodzeniem można wdrożyć w życie nawet przy niewielkich nakładach finansowych. Wypracowane projekty dotyczyć będą m.in. wsparcia kobiet wiejskich w umiejętnym łączeniu obowiązków rodzinnych z czasem dla siebie, aktywnych form wypoczynku (np. Nordic walking), zajęcia z młodzieżą (m.in. zdobycie patentu żeglarza jachtowego) czy tworzenia teatru na wsi.

WERNISAŻ W RAMACH MAŁEGO PROJEKTU MZS PT. PROMOCJA LOKALNEJ TWÓRCZOŚCI PAŁUCKIEJ (SZUBIN, 18 LISTOPADA 2010)

18 listopada br. w Muzeum Ziemi Szubińskiej im. Zenona Erdmanna odbył się **wernisaż będący podsumowaniem realizacji projektu „Promocja lokalnej twórczości pałuckiej – zakup eksponatów do zbiorów Muzeum”** realizowanego w ramach tzw. Małych Projektów współfinansowanego ze środków Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Przypomnijmy, iż celem projektu jest zachowanie tradycji i przekazu ludowego dziedzictwa kulturowego poprzez zakup eksponatów – stroju i rzeźb. Projekt ma budować tożsamość kulturową regionu Pałuk w oparciu o ciągłość tradycji przekazywanej z pokolenia na pokolenie. Dzięki operacji powiększona została kolekcja sztuki ludowej Pałuk w Muzeum Ziemi Szubińskiej. Teren Pałuk obfituje w uznanych twórców ludowych. Zakup wytworów ich rąk – haftów i rzeźb - przez Muzeum pozwoli zachować te małe dzieła sztuki dla potomnych. Dział Etnografii w szubińskim Muzeum jest bardzo skromny. Od lat Muzeum nie kupowało wyrobów tradycyjnych i wiele wartościowych prac uległo rozproszeniu. Brak zakupów był podyktowany brakiem środków finansowych na ten cel. Uzyskanie dotacji w ramach małych projektów umożliwiło zakup, który zwiększył zasób dziedzictwa kulturowego. Twórcy, od których zakupione zostaną eksponaty, byli wielokrotnie nagradzani na Konkursie Sztuki Ludowej, a ich dzieła znajdują się w zbiorach etnograficznych wielu placówek muzealnych.

Cechy stroju pałuckiego kobiecego i męskiego zaprezentowała konsultantka w projekcie Małgorzata Bołka, twórcza ludowa, która na co dzień prowadzi zajęcia z rękodzieła w Szubińskim Domu Kultury. Przedstawiła również charakterystykę rzeźb ludowych oraz sylwetki twórców ludowych, których prace były prezentowane na wystawie.

STAROPOLSKI WIECZÓR WRÓŻB (ZASTÓW, GM. KOCMYRZÓW-LUBORZYCA, 28 LISTOPADA 2010)

Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich Gminy Kocmyrzów – Luborzyca "KOLIBABY" zorganizowało w Zastowie „**Staropolski Wieczór Wróżb**”, nawiązujący do tradycji zabaw andrzejkowych. Warto zaznaczyć, iż impreza w Zastowie była pierwszą samodzielnie zorganizowaną przez działające od lipca br. Stowarzyszenie.

Staropolskim zwyczajem na stołach nie brakowało regionalnych potraw przygotowanych przez panie z Kół Gospodyń, które można było degustować w trakcie całego programu. Imprezie towarzyszyły występy wokalne Wiktorii i Karoliny Gorzkowskich oraz Darii Dys, które pozostają pod opieką Centrum Kultury i Promocji w Kocmyrzowie - Luborzycy. Młodzież z Głębokiej zaprezentowała scenkę humorystyczną autorstwa pani Weroniki Zemełki.

Organizatorzy imprezy zapewnili jej uczestnikom możliwość udziału w różnorodnych zabawach andrzejkowych (lanie wosku, wróżby itd.) Odbył się także konkurs piosenki, w którym udział wzięli zaproszeni goście. Wśród gości obecni byli m.in. pan Wojciech Kozak - Wicemarszałek Województwa Małopolskiego, pan Marek Jamborski Wójt Gminy Kocmyrzów - Luborzyca, pan Włodzimierz Okrajek - Dyrektor Małopolskiego Oddziału AR i MR w Krakowie. Stowarzyszenie Korona Północnego Krakowa reprezentowane było przez panią Marię Gorzkowską-Mbeda. Warto podkreślić, iż Stowarzyszenie "KOLIBABY" ściśle współpracuje w ramach Grupy Partner-skiej ze Stowarzyszeniem Korona Północnego Krakowa.